

Szondolat

Szerkeszti: Kemenes Lajos

TARTALOM:

A „Tango-ügy“ rejtelsei
Krisztuskodók
Bécs és Budapest
Utaztam Sokoróval
Haller szerepe az
Ébredőknél
Cikkek, riportok stb.

Megjelenik hetenként

Budapest, 1920. évi
október hó 21.
II. évf. 43. sz.
Előfizetési díj
negyedévre
50 korona

Kiadja a
Központi
Sajtó-
vállalat
R. T.

ÁRA

• 4 •

TIVOLI MOZGÓ

VI., Nagymező-utca 8.

*Naponta változatos
műsor.*

Előadások naponta 1/2, 1/2, 7 és 1/2, 9 órai kezdettel.

Megjelent az „Uj illetéktáblázat”.

Dr. Szepesi szerkesztésében. Ügyvédeknek, kereskedőknek és kereskedelmi társaságoknak nélkülözhetetlen. Kapható a KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT könyvkereskedésében, IV. ker., Duna-utca 6. sz. (Klotild-palota) és minden könyvkereskedésben.

Karácsonyra szőlőt hat koronáért

biztosíthat magának. Vásárolja meg a Kisgazda-könyvtár «Szőlő és gyümölcsfélék téli eltartása» című füzetét a KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT könyvkereskedésében, Budapest, IV. ker., Duna-utca 6. (Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett).

MOZIT akar berendezni villany-,
nészfény- vagy acetilénre?

Kérem árajánlatot
HATSCHER ES FARKAS
kinematografiai szaküzlettől
Budapest, IV., Károly-körút 26.

Filmkölcsonzó! TELEFONSZAM: 142-78.

BANGHA

PÁTER Szent István napján
elmondott lendületes
ünnepi beszéde.

MEGJELENT

A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT R.-T.
kiadásában.

Ára 5 kor. 50 f.

A portó díjmentes, az összeg előzetes beküldése mellett. (Az ára bélyegeken is beküldhető.)

Hat korona hatvan fillérért télikabát,

keztyűbélés, nyulpecsenye kapható. Olvassa el a Kisgazda-könyvtár «A házinyul értékesítése és felhasználása» című füzetét. Kapható: A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT könyvkereskedésében, Budapest, IV. ker., Duna-utca 6 szám (Klotild-palotában, a Belvárosi-kávéház mellett) és minden könyvkereskedésben.

DÉNES GIZELLA

MECSEKI CSEND

című novelláskönyve. • Ára 24 korona. Az első sortól az utolsóig fogvatartja az olvasót. Pompás fordulatok női lélek világából. Kapható: A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT könyvkereskedésében Budapest, IV., Duna-utca 6. (Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)

**A keresztény
magarság
nagybankja**

**Magyar
Nemzeti
Gazdasági
Bank**

ideiglenes helyisége

IV., Gerlóczy-u. 11. I. em.

Elfogad betéteket folyószámlán és takarékpénztári könyvecskére.

**RÉSZVÉNYEK ÁRA 105 KOR.
DARABONKÉNT**

Hansa cigarettahüvely vattával

**HANSA
CIGARETTAPAPIR**

Gyártja:

NOVEMBER JENŐ

Budapest, II., Lövőház-u. 22/a. Telefon: 175-42.

Gondolat

Krisztuskodók

Itt az ideje, hogy gombostűhegyére vegyünk egy érdekes bogár fajtát, mely mostanában hevesen zümmög, röpköd körülöttünk a «magyar éjszaká»-ban és sűrűen neki megy az igazság falának, de koppanásait elég ritkán hallják meg a pokli-'zenebonában megromlott fülek. Hallani inkább csak sziréni zümmögését hallják, mert ez a furcsa eserebogár, (amelynek legalább is egy sárga foltja van), csábdalokat zöngicsél, valóságos kis pacsirtafutamai vannak, amelyeknek alapzöngéje «jószág, szeretet, világölelés, emberség» és főképp «Krisztus, Krisztus, Jézus, Názáreti.» Nem vették még észre, hogy keresztény-nemzeti oldalon századrész annyiszor nem emlegetik a jószágot, Názáretet, a hegyi beszédet, a Krisztust, mint azon az oldalon, ahol ezekkel az áhitatos szavakkal egy-egy zsidó tanácsnok kibukását fájlalják, egy-egy elfogott bolsevik bünhődését szeretnék enyhíteni vagy meggátolni, az egyetemek numerus clau-

susát szeretnék eltüntetni, a zsidó térhódítás statisztikáit szeretnék el-sikkasztani, vagy hősokeket szeretnének glorifikálni a lógósokból, irodásokból és fölmentettekéből, felelősségeket szeretnének lerázni, betyárságokra szeretnének utlevelet szerezni? Ha egy Marslakó idepottyanna, a budapesti sajtóból egyszerűen megállapítaná, hogy abban van igazi keresztény kurzus. Naponta hétszer proklamálják Krisztust és szeretnék mindenáron a magyar politika tengelyévé tenni a «krisztusi gondolatot» egy barbár, kegyetlen és gonosz keresztény kurzussal szemben, amely — azt kell hinnünk — még csak most hall először Krisztusról és most szerzi be első pontosabb információit Isten Fiáról — éppen és kirekesztőleg csak tőlük. Mi ez? Megmondjuk.

A zsidóság a világ minden izmusában spekulál, amit annál könnyebben megtehet, mert komoly, őszinte és mindhalálíg rendületlen izmusa csak egy van: a judaizmus. Minden egyéb, minden európai izmus nekik faji üzlet, faji konjunktura dolga: élnek vele, vagy harcolnak ellene, aszerint, hogy mennyit jelent uralmi törekvéseiknek, mennyit jelent életre váltva, meny-

Szöveg

nyit jövedelmez annak a szerződésnek értelmében, amelyet négyezer éve Jahvéval kötöttek a világ uralmára nézve. Ennek következtében tőlük egyformán távol áll minden árja, türáni izmus, és mikor valamelyiket látszólag szolgálják is, nem a gondolati lényegét szolgálják, hanem e gondolati lényeg örve alatt a maguk legsajátabb érdekeit, legtöbbször a *kifelé* hangoztatott izmus legkönyörtelenebb megcsufolásával. Így használták ők föl a maguk üzleti és faji mindenhatóságának, a maguk legteljesebb, (de mert nem katonai, hát nem messziről meglátható) zsarnokságának szolgálatában az európai népek egész szabadság-ideológiáját. Ugyanazt cselekedvén szellemiekben, mint amit technikai dolgokban: a sajtóprens, a vasut, a telefon, a táviró mind árja találmányok, de a legintenzívebben a zsidó érdekeket szolgálják. Nálunk Magyarországon kezdték azzal az ó-konzervatív, gutgesinnt arculattal, amelyet a Falk Miksák, Wahrmannok, Wolfnerek, Dóczy Lajosok mutattak, azután következett a liberális ábrázat, amely mögött a legantiliberalisabb, egyeduralmi gondolatok huzódtak meg, majd a cintányéros, nagydobos Kossuth-kultusz, amely a magyar szabadságeszmék jegyében legkizárólagosabban az ő erkölcstelen erkölcsüknek, mérgezett sajtójuknak és féktelen üzleti éhségüknek követelt és szerzett szabadságot, aztán jött két forradalom, amelyek közül egyik sem volt a nemzeti lélek for-

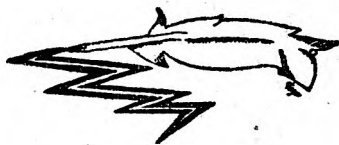
radalma, hanem egyrészt a zsidóság rossz lelkiismeretének védekező mozdulata, másrészt az ő uralmuknak nyílt proklamációja. Mindezek után bekövetkezett az egészséges reakció, és mit cselekedett erre a sziriai? Az eldobott lobogók után kezébe kapta a pápai lobogót és ma mint hivatott Krisztus-szakértő magyarázza minden legegyszerűbb, legjogosabb megmozdulásunkra, hogy az nem — krisztusi. Figyeljék csak meg az utolsó hatvan esztendőnek azokat a jelszavait, amelyek sohasem említették a zsidót, de mind azt jelentették szép hegedűszóban, hogy — ne bántsod a választott népet. Megvilágítani a zsidó terjeszkedést, a kazár néprontást, fölvilágosítani és szervezni a magyarságot, ez 67 után nem volt «liberális» dolog, a háboru alatt «zavarta a nemzet szent egységét», a Károlyi-forradalom alatt «veszélyeztette a forradalom vívmányait» és a népfőnség elvét, a vörös rablóvilágban «ellenforradalmi reakció» volt. És ma, a keresztény nemzeti kurzus idején? Ma «nem méltó a krisztusi gondolathoz». Ma azok, akiknek faji gyűlölete 67 óta alattomban, majd a két forradalom alatt nyíltan tombolt, akiknek terjeszkedése egyet jelentett a magyarság elnyomódásával, kivándorlásával, legjava tehetségeink megfojtásával, falusi és városi lányaink rendszeres megrontásával, nemzeti becsületünk és területi integritásunk meggyilkolásával, az osztálygyűlölet példátlan föllángolásával, ma ők a «végtelen jóságot» hirdetik és a

Názáreti nevében akarnak ismét félretolni az élet minden stratégiai pontjáról, s a nyílt gajdesz után Krisztussal akarnak csendes gajdeszbe taszítani. Ez tán brutálisan hangzik, de olyan brutális, mint az ő gyűlöletük és mint a tények aljasága. A nyílt judaizmus ma nem okos dolog, — ma ők a christianizmussal akarnak kifosztani és uralkodni. Egy hamis christianizmussal, amelyet ők épp úgy a maguk kényekedvére alakítanak, mint ahogyan meghamisították az igazi liberalizmust, igazi demokráciát, igazi revolúciót, — ma az országház pincéje helyett a templomba akarnak bezárni, hogy a piac, a börze, a bank, a bolt, a nyomda és az utca az övék maradjon. Ma ők kereszténységet mérnek boltjaikban, ők maximálják a kereszténység gondolatát, a jóság és főképp a «megbocsátás» értelmét. ők ítélik meg, hogy Friedrich István keresztény politikus-e vagy sem és Szabó Dezső keresztény író-e vagy sem, sőt már ott tartanak, hogy Tomcsányi pátert meginterviewolják, vajjon a corki polgármester önkéntes éhhalála vértanúság-e vagy öngyilkosság a keresztény morál szempontjából — s mindenesetre sürűen utalnak arra, hogy a kereszténység csak «lelki élet» és nem életpolitika is egyuttal.

Mindez pedig komikus volna, ha nem ismernők a magyar majmokat, amelyeket még mindig játszva büvöl a sziriai kigyó, hogy mikor aztán megigézte őket, sorra befalja valamennyit. Azért nem szűnünk meg

rákiáltani a büvöltető majmokra, hogy vigyázzanak, mielőtt végkép nyakszirtmerevedést kapnának a mafla bámulattól és eszükbe idézni a magyaroknak, hogy a Miatyánkban ma nemcsak a mindennapi kenyérről szóló passzus fontos nekik, hanem még inkább az a kérdés, hogy «ne vigy minket a kísértetbe», mert a sziriai most Krisztus maszkjában jár körül, keresvén, akit elnyeljen.

Csongor.

A „Tango-ügy“ rejtelsei

Mi már beletöröttünk a pesti nyilvánosság szörnyűségeibe, tudjuk, hogy mi vár ránk, ha csak a fejünket dugjuk is ki ablakunkon. A kiöltött nyelveket meg sem látjuk már, régi gyakorlattal fordítjuk el arcunkat kifröccsenő nyalak elől s állandó vattákkal védjük szaglásunkat ennek a rágalom-városnak lelki büzei ellen. Már nem vágyakozunk az ismeretlenség és a visszavonultság leplei után, módszerünk van a hazai nyilvános élethez s pályánk tartozékának tekintjük, hogy X ur rosszakat beszéljen nővérünk ágyékáról, — véletlenül nincs is nővérünk. Pompás egészségünkben csak legyintünk, ha undorító mesék keringenek fajtalanágunkról és egykedvűen olvassuk — egyelőre Bécsbe szorult ujságokban, — hogy legfinomabb barátaink közönséges se-lyemfiuk. Nem sértődünk meg, nem

Szindler

izgulunk, viseljük a rágalmakat, nem kutatjuk forrásaikat, nem vagyunk kíváncsiak X valódi nevére, nem perlekedünk, ritkán ütünk és lehetőleg nem lovagiaskodunk. Nem is lovagiaskodhatunk, hol vannak olyan szekundán-sok, akik tiz-husz esztendőn keresztül szakadatlanul kocsikázzanak, tárgyaljanak és nem tudom mit csinálnak, párbajsegédi minőségükben? Semmi tulzás, eltartana vagy husz esztendeig, amíg az összes rágalmazókkal végezhetnénk. A rágalom-gyárosok zavartalanul, vidáman dolgozhatnak tovább klubjaik, sétányaik, hölgyeik, sajtójuk nyilvánossága előtt. Ha egyszer mégis tetten éretnek, talán megverettetnek, vagy dutyiba kerülnek. Egyelőre lesodorjuk a hozzánk ért szennyet, mint cipőnkrol az utca sarát.

Igy vagyunk mi, így élünk mi. Néha aztán idegenek is tévednek ebbe a városba. Idegenek, akik kifulladnak ebben a szörnyű, nekik idegen légkörben, lehullanak, mint a madarak a Holt-tenger tükrére, vagy az első expresszsel elrobognak innen reménytelenségükben. Jártak itt egész nagyok is: Richter, Mahler, Nikisch, Balling, hogy csak a muzsikuskokat vegyük. Nagyot akartak: művészetet, munkát. És munkát. Utálták, gyilkolták őket, a zsilipek megnyiltak ellenük s a szennyes ár olyan ütemben rohant feléjük, hogy menekülniök kellett. Egy számtani haladvány vonalát mutatja a tehetségtelenek, a gonoszok térfoglalása, Nikisch még egy esztendeig birta, Balling most legutóbb már csak napokig. E napok alatt Ballingné két bőröndre való névtelen levelet kapott. Ballingék elmenekültek.

Néhány évvel ezelőt Tango Egistot hozták ide közénk. Kitűnő hírek előzték meg. Berlinben a Komische Oper világhírű intézet lett zenei vezetése mellett. Ő vezényelte azt a Carmen-előadást, mely minta lett Európaszerte, s Gregornak megnyitotta a bécsi császári Opera kapuit. Tango hozta ki Berlinben D'Albert Tieflandját is. Más emlékezetes sikerei is voltak, a berlini kritika Muck és Blech fölé helyezte tehetségét, ő vezényelt Toscaninivel és Mahlerrel felváltva New-Yorkban, a

milanói Scala, a római Costanzi színház első karmestere volt s ő volt az a munkaerő, az a művészi ízlés, melytől elzüllött olasz műsorunk megújítását vártuk.

Az Operánál fáradhatatlanul dolgozott, személyesen korrepetált, sokszor ujjal pötyögtette ki nehézfejtű, naturalista énekeseknek a dallamot, százszor, ezerszer egymásután, ha úgy kellett. Sok-sok próbát tartott és karnagyi pálcája a pesti viszonyokhoz képest ütemeken kívül egyebet is ütött s tudatlan, kényelmes és hanyag énekesek után nem egyszer mamáik és papáik is sorra kerültek a haragos maestro kiméletet nem ismerő szólásformáiban. Tango nem volt elnéző, keze alatt dolgozni kellett, tudni kellett, vagy megszökni kellett. Céltudatos, művészi munkája, mellyel Operaházunkat első intézetté akarja emelni, csakhamar nagyszerű arányokat öltött, az olasz műsor formát kapott s el lehet mondani, hogy sem Bécsben, sem Németországban nem oly stilusosak a Verdi-előadások, mint amilyenek nálunk voltak Tango vezetése alatt. Természetesen hatalmas sikereket aratott, a közönség, az Operaház komoly művészi elemei, a pártatlan szakkritika s a magyar zeneköltők rajongtak érte. Később aztán olyan ajándékokat is kaptak ettől a nagyszerű olasztól, melyekre nem is számíthattak. Tango az új magyar zene valóságos apostola lett, többek között ő hozta nekünk Bartókot, kinek zenekölteményeiről épen az Operaháznál igen csekély véleményekkel voltak főzeneigazgatók és karmesterek. Nem értették Bartókot, furcsa bolondnak tartották, kételkedtek benne, hogy egyáltalában muzsika-e Bartók zenéje. Az idegenek nem voltak kételyei, Tango felismerte a zsenit s lelkesedéssel nyújtotta kezét Bartók felé, aki szerinte az európai zenei termés legnagyobb élő kincse. Művészi szempontból s nemzeti műveltségünk szempontjából pártatlan jelentőségűek azok az esték, melyeken az olasz karmester jóvoltából Bartók hatalmas költeményei hangzottak fel az Operában. Határtalan szeretet, végtelen sok munka kellett hozzá, hogy maradi

Szondolat

szellemü Operánkban, hol még ma is a Hugonottáknál tartanak, egyáltalában lehetségesek lettek ezek az előadások. Még a zenekari tagok is ellenkeztek, Tango tekintélyére, sugalmas erejére volt szükség, hogy ezek a kissé kényelmes, de jóindulatu művészek lassankint rájöjjenek: Liszt Ferenc után végre új zenei lángelmét termett a hazai föld.

1918 szeptemberében egészen váratlanul ifj. Ábrányi került az Operaház élére. Elfogulatlan, vidám zenei módszerével, megfontolás nélkül ideoda-ringó pálcájával, jobbra-balra lengő fürteivel, zavartalan problémátlanságával, szeles, sőt viharos elhatározásával felejthetetlen név marad az Operaház történetében. Mindjárt igazgatása legelején végleg elhibázta dolgát. Karmester, hiu karmester volt, aki hajánál fogva ráncigált elő mindenféle ürügyet, hogy a nálánál mindenben különb két főzeneigazgató, Tango és Kerner hasonlíthatatlan művészi fölényétől megszabaduljon. Ábrányi megszabadult tőlük és az Operaház megszabadult a művésztől. Kerner egy esztendő telt dacos visszavonultságban, Tango, miután három hónapig hiába várta, hogy a kultusz kormány mégis csak rákoppint Ábrányi ujjaira, pénze fogytán Kolozsvárra szerződött.

Tango legutóbb újra Pestre érkezett. Átutazóban volt itt, hazájába készült, miután meggyőződött róla, hogy Kolozsvárt a románok között nincs talaja működésének. Tisztelői nagy lelkesedéssel fogadták itt Pesten, Bartóktól Dohnányiig és Hubay mesterig minden valamire való muzsikuskérte, hogy maradjon itt, s az Operaház dolgozni akaró művészei, akiknek az elmúlt évad keserű tanulságot hozott, örömmel csatlakoztak ehhez a kéréshez. Tango, akit öt év munkája, eredménye és sikere fűzött zenei életünkhöz — maradt.

Itt kezdődik a «Tango-ügy». Az Operaházban némelyek megijedtek a gondolattól, hogy ez a hajlíthatatlan, művészi kérdésekben megalkuvást nem ismerő, erélyes talján esetleg ismét elfoglalja helyét a színháznál, ami azt jelentené, hogy újból munka, munka,

sok-sok munka kezdődne az Andrássy-uti palotában. A művészek nem üzenhetnének megtorlatlanul, hogy nem jöhetnek a próbára, mert mozifelvételük van, a protegált, kellemetlen hangú művésznők újra a színház sétáló gardájába szorúdnak a színpadról s újra volna egy erélyes kéz, mely a házi intrikusokat és klikkéket megrendszabályozná. Az összes zsilipeket felhúzták, megindult az ár, mely minden szennyét ráokádta erre az előkelő olasz művészre, akinek semmi másból nincsen köze, mint a komoly munkához és a nemes művészethez. Azt hitték, könnyű lesz Balling és a többiek után Tangot is egy expresszre továbbítani.

Csalódtak. Tango Egisto öt éves budapesti tartózkodása alatt megtanulta, hogy rágalmaknak, rosszindulatu sajtócsatáknak, tüntetéseknek mértékadó helyen nincs hitelük és jelentőségük. Itt maradt, felvette a harcot, miután — bevált hazai módszerünk szerint — egy darabig békén tűrte, hogy hazaárulónak, kommunistának és — zsidónak híreszteljék. Délszaki vérmérsékletével azonban nem bírta sokáig, dühbe gurult s a kultuszminiszterhez fordult, hogy vizsgálják meg működését nemzetiség szempontjából. Haller István méltányolva, hogy itt egy nagyon előkelő művészről van szó, nagyon előkelő zsűrit küldött ki. Kérésére Bethlen István gróf elnöklésével Csajthay Ferenc, Klebersberg Kunó gróf és Lukachich Géza báró vizsgálták meg a «Tango-ügyet.» A vizsgálat Tango szándéka szerint a legszélesebb mederben folyt, mindenkit kihallgattak, még a maestro személyes ellenségeit is.

Az Operaház részéről két táborban vonultak fel a tanuk. Az egyikben a színház összes értékes elemei találkoztak, azok, akik felfogják Tango művészi jelentőségét és komoly művészi munkát műveltséget, fejlődést, akarnak. Ezek hálával, elismeréssel, sokszor elragadtatással nyilatkoztak a mesterről. Elmondták, hogy milyen nehéz harcok voltak az Operában, ahol Tango érkezésekor egy zsidó-klikk volt irányadó. Ez a klikk — neveket majd máskor — hallani sem akart az új karmesterről, aki tájékozatlanságában és igazságszerete-

Szundolat

tével nem vett tudomást semmilyen személyes, vagy csoportérdekről. Elbeszéltek, hogy Márkus Miksáék és Béli Izidorék sajtója milyen kiméletlenül szállt sikra az Operaház zsidainak érdekében, hogyan támadta az antiszemitának híresztelt Tangot, milyen igazságtalanul bírálta le legfényesebb sikereit. Azután meghatottan említették, hogy az olasz mester milyen szerető gonddal foglalkozott a magyar prozódiaival, milyen határozottan utasította vissza, ha az énekesek hibás hangsúlyozásaikat nyelvünk alkalmatlanságára igyekeztek áthárítani. Vitát nem ismerve jelentette ki előttük, hogy a magyar nyelv a latin nyelvek után a legdallamosabb, legénekelhetőbb. Mindnyájan elismerték, hogy intézkedéseiben, szereposztásaiban csak művészi okai voltak, dicsérték szorgalmát, példátlan munkabírását, céltudó, magát elkedvetleníteni nem hagyó kitartását, mellyel harminc sikertelen zongorapróba után elülről kezdte a munkát némely nehéz felfogású énekesünkkel. Türelme csak olyankor hagyta el, ha krónikus hanyagságot, vagy rosszindulatot látott. Ilyenkor tombolt, kiméletlen volt, de ugyanolyan gyorsan meg is békélt, ha jóindulatot, belátást tapasztalt. Lelkesedve beszéltek azokról az előadásokról, melyeket Tango tanított be, azt mondták, hogy az Operaháznak fennállása óta ezek voltak legfényesebb estéi. Tanusították, hogy kormánybiztos, igazgató, vagy Reinitzék kegyeit sohasem kereste és sohasem használta fel a maga érdekében, nem fogadott el semmit tőlük s a Károlyi-forradalomkor még ugyanazon szerződési feltételek mellett működött, melyeket békeidőben állapítottak meg számára. Puritán, hűséges, odaadó, lelkes, pártatlan művész mindnyájuk szerint Tango Egisto. Naponta jelentkeztek nála újabb és újabb operai tanuk, akik szinte sértődötten kérték tőle számon, miért nem hallgattatta ki őket, ők is vallani akartak. Magánénekesek, kardalnokok, zenekari tagok, mindnek volt mondókája, tanusítani akarták, hogy Tango-pártiak, hogy semmi közük az ellenséghez, — Tango ellenségeihez. Az Operaház másik táborában kevesen vannak. Néhányan, pozíciójukat

féltő kis karmesterek, legorombított, hangtalan énekesek, néhány félrevezetett fiatal művész, egy szájas kardalnok, s egy törtető zsidó gyerek, aki épen Tango miatt nem tudott bekerülni az Operához. Zagyvaságokat beszéltek, azt mondták, hogy Tango mosolygott a gorlicei áttörés után, hogy a főzeneigazgató ur goromba ember és barátja volt Reinitznek, hogy 4000, azaz négyezer koronát vett fel politikai propaganda céljaira, — itt a zsüri méltóságos tagjai kissé elmosolyodtak, — hogy Tango zsidó. És ilyeneket.

Ezzel szemben Tango elmondta, hogy ő művész, aki nem politizál. Szülőföldje, Olaszország háromszáz év óta látja el Európa metropolisait zenészekkel, énekesekkel, színészekkel, művészekkel. Ma is sok világhírű olasz járja a világot, Caruso, Titta Ruffo, Toscanini és sokan, akik nem az olasz államesszme, hanem az olasz művészet szolgálatában állanak. Az olasz zeneműveltség szárnyain került ő is Berlinen, New-Yorkon át Budapestre. Itt kitünő olasz előadásokat vártak tőle, ő többet adott ennél. Olasz-magyar zenei műveltség helyett (Verdi csakugy része nemzeti műveltségiünknek, mint Goethe, vagy Shakespeare) tisztán magyar műveltségünk szolgálatába állott és szinte leküzdhetetlen nehézségek árán küzdötte ki Bartók s az új magyar zene diadalát. Kulturtényező lett Magyarországon, s most a magyar műveltség szerelmesei tartóztatták itt, mikor egyik lábával már ő is a hagyományos express lépcsőjén állt.

Szerényen, egyszerűen beszélt. Hangsúlyozta, hogy Reinitzék barátsága nem személyes rokonszenveken alapult, hanem részben az ő művészi egyénisége iránt táplált tiszteletben, részben véletlenül közös művészi célokban gyökeredzett. Elmondta, hogy a kommün alatt Fraccaroli, a Corriere della Sera munkatársa, aki a világ figyelmét először irányította rá a bolsevikiek rémuralmára, épen az ő személyes barátja volt, naponta megfordult operai szobájában, sőt híres cikkeiben még az ő szavai is előfordulnak, melyekkel a Deák Ferenc-utcát Strada dei Bolchevikinek nevezte. Bizonyította, hogy el-

szökött a kommün borzalmai elől, vörös örök toloncolták vissza Királyhidáról, majd az olasz misszió segítségével mégis távozott és sohasem jött volna vissza Magyarországra, ha a kommün meg nem szünt volna. Tanukat állított, akik igazolták, milyen bátran s fennhangon bírálta a népbiztosok ostoba munkáját, milyen éles harcokat folytatott a kommün alatt épen jelenlegi vádlói ellen, akik állandó gyűléseikkel, bizalmi és főbizalmi értekezleteikkel minden próbaidőt elraboltak a színháztól. Végül beigazolta, a vádlók vallomására hivatkozva, hogy Abrányi hatáskörétől, szerzett jogaitól meg akarta fosztani, fizetését le akarta szállítani, sőt mikor e miatt az Operaháztól megvált, még a zenekar tagjainak külön is megtiltotta, hogy vezetése mellett bármilyen hangversenyen közreműködjenek. Kenyerétől, sőt új megélhetés lehetőségétől is megfosztották. Három hónapig várt, hogy rendbe hozzák ügyét, csak akkor távozott innen, mikor már fogytán volt pénze, s mikor látta, hogy végleg elejtették. Végül mosolyogva jegyezte meg, hogy furcsa harcmodor az, mellyel a keresztvizet akarják valakitől elvenni. Bemutatta keresztlevelét, hivatalos irással bizonyította, hogy atyja, aki egyetemi tanár és híres műépítész, a nápolyi művészek kongregációjának elnöke, hogy nagybátyja Rómában bibornok. És halkán megjegyezte, hogy azért Magyarországról mégis a legjobb lesz kivándorolnia.

Aztán felvonultak az erdélyi tanuk is. A kolozsvári polgármester, színigazgatók, színészek és mások, akik tanusították, hogy Tangot kémkedés gyanúja miatt haditörvényszék elé állították a románok, miután kizárólag magyarokkal barátkozott, összejöveleiken megjelent és hallani sem akart másról, csak — zenéről.

A «Tango-ügy» tisztán áll. A zsüri egyhangu határozattal mindenben igazolta a mestert, akit talán így mégis sikerült az expresszról lekésztetni. A vádlók pedig, akik el akarták hitetni, hogy az ébredőket, a kereszténységet, a hazafiságót és a közvéleményt képviselik, most már legyenek igazán hazafiak és — ne énekeljenek többet. Rosz énekesek, éppen elég volt a hangjukból.

Bécs és Budapest

Tu felix Austria...

Te boldog Ausztria, hadd üdvözlünk téged ezen a héten, hogy végre igazi színedben megmutatkoztál.

Keresztényszociálisták jártak nálunk, baráti és testvéri jobbot nyújtottak, mi pedig innen kiáltunk át hozzájuk és köszöntjük a győzőket. Ausztria már nem olyan vörös, mint amilyenre a bécsi rongy mázolta.

Máról-holnapra lekopott orcájáról a higanyos pirosító, mely, mint rossz szépítőszert, nemcsak fest, de marja a hust, rothasztja az inyt és fogat is.

Már hónapokkal ezelőtt érezhető volt az osztrák tömegek hatalmas megmozdulása.

Bécs, a vörös és elnyomott egykori császárváros titokban, suba alatt mindig antiszemita volt.

Azokon a kocsikon, melyeket a magyar határon a bécsi vonathoz

Szöveg

kapcsolnak, mindig röpcédulák voltak láthatók: «*Hinaus mit den Juden.*» Ausztriában olyan plakátokat tettek a falakra, melyeket minálunk átallottak volna forgalomba hozni, most is, a «keresztény kurzus» idején. Többek közt a császári sást kigyó vette körül, a kigyónak pedig szemita-feje volt. Aztán több bécsi vendéglő van, melynek bejáratánál ez a fölírás olvasható: «*Nur für Arier.*»

Csak áriáknak, ami Bécsben annyit jelent, mintha Budapesten ezt írják ki egy vendéglő szemöldökfájára: «*Csak turániaknak.*»

*

Budapest és Bécs barátságáról beszélnek? Hisszük, hogy a jövőben melegebb megértés uralkodik majd köztünk. De azért ne áltassuk magunkat. Nem ismerünk két ellentétebb várost. Mihelyt felszállunk a bécsi villamosra, megtudjuk, miért.

*

Ezek az emberek naivak.

A nők ábrándozók, a férfiak pedig szókék és piszék.

Nem menekülhetünk ettől a benyomástól.

Budapest fekete város.

Bécs szőke.

A bécsi villamosban öt perc múlva már barátság fejlődik ki köztünk és a kocsik között. A bécsi ember kedves, de ettől a kedvességtől a budapesti fejfájást kap.

Neki szükséges az a ridegség, mellyel az ujonnan kialakult magyar főváros védi a különállóságát s megtiltja másnak, hogy beleavatkozzon ügyeibe, kivallassa, ismeretlenül is leüljön a vendéglői asztalhoz s ott, hus és tészta között baráti hűséget esküdjön.

Nem tudunk elképzelni távolabbi, mint egy átlag bécsi és egy átlag budapesti ember. Az utcáink,

a házaink, a szokásaink pedig testvérek, az ételeink majdnem egyformák, még a szegénységünk is közös s Nyugatról érkezve, már Bécsben érezzük az emberek rosszulöltözöttségét, a vonaton a harmadik osztályok fülledt szagát, az utcán a közigazgatás bajait, a kocsisok szemtelenségét, mely cifra nyomoruságunkat juttatja eszünkbe.

Mégis mások ők és idegenek.

Akárcsak ezer mérföld választana el tőlük, csodálkozunk rajtuk. Lélektani korlát feszül közöttünk. Hiába voltak egyek évszázadokig gyáraink, pénzünk, tarifánk, még kalácsunk is, melyet a kávéba aprítottunk.

Az emberek mások, akik a kalácsot a kávéba aprítják.

*

Bécs lírikus város.

Budapest pedig minden, csak lírikus nem.

Nálunk a lirizmust az aszfalton csirájában tiporták el s a szeméttel együtt söprik ki. Kicsit amerikaiak vagyunk. Gyorsan nőttünk, hagyomány nélkül, mostohán és nagy adag cinizmust kaptunk ajándékba, mely folyton velünk nevelkedett, de ezzel együtt kevés gögöt is kaptunk és sok edző büszkeséget. A vén, meleg és naiv Bécs ezt nem ismeri. Ez a város a zöld kertjeivel és télen a dús fehérségével, meg a meghitten elszórt lámpáival úgy eped fel az égre, mint egy sóhaj. Minden bécsiben van egy kevés nyárpolgár, egy kevés kegyenc és lakáj. A budapestiben talán egy nagyúr és egy csirkefogó.

Láttuk a bécsi népet egy népünnepélyen, ahogy színes felirások alatt falta az ingyen pástétomot s az ur és «*liebes Volk*» együtt itta a cukros varázsitalt, emelyítően szépen és együtt táncolt a külvárosi

szabó az uri dámával, kedélyesen, nagyon kedélyesen.

Ugy néztük ezt a képet, olyan idegenül, mint a zulukafferek örömmünnepét. Bármennyire is feszítettük a képzeletünket, nem tudtuk a mulatságot a Lajtán tulra helyezni. Akkor láttuk, hogy minket végzetes mesgyék választanak el. A politikusaink még lehetnek fegyvertársak, de ez a két város soha. Igaz, ilyen apró jelekből nem lehet következtetést vonni és hamis is lenne a következtetés, ha ezek csak jelek lennének és nem eredői sok összeható oknak, mely két nép multjában és vérében gyökeredzik s rányomja jellegét mind a két városra.

A miénk egy kis nagyváros.
Az övéké egy nagy kisváros.

*

Ők a jól öltözött demokraták, az elkényeztetett gyerekek, az érzés bő lirájával. Mi magyar arisztokraták vagyunk egytől-egyig, lira nélkül. Olesó és nem egészen előkelő lira lebeg fölöttük, melynél szebb és talán uribb is a mi szótlan közönyünk. Ezt a lirát pompásan jelképezi az a sok verkli, mely szüntelen ott sir és jajgat a bécsi utcákon. Mi a paragrafusainkkal már régen pokolba küldtük. Bécsben ma is közszükséglet. Az ő városuk pedig a zene városa, ahol pompás opera van, millió hangverseny s még a házmester lánya is Strauss-partitúrát játszik. De a bécsi nő, aki az Operában páholyt bérel, délután a homályos ablakmélyedésben egy gassenhauert hallgat és jóízűen kisírja magát a verklinél, mely — ah — mégis olyan szelid és olyan bús...

Utaztam Sokoróval

Utaztam Sokoróval.

Még ma is büszke vagyok erre a megtiszteltetésre. Ennél csak az lett volna nagyobb,

ha a kegyelmes ur saját csikaival hajtott volna keresztül Győr városán és nekem helyet szorított volna a saroglyában. No, de ugy hallom, ez a megtiszteltetés még Telekit, avagy Kovács Jézus Pistát se érheti egyszerűen az okból, hogy a kegyelmes urnak — nincsenek csikai. Elvitte őket a politika, éppen csak két tehénke szomorkodik odaháza az istállóban.

A kegyelmes ur nem ismert azelőtt, ezután sem fog ismerni. Jómagam ugyanis szerény kis ember vagyok és nem járok a pártklubba, nemzetgyűlésre, beszámolóra, nem járok se bankettra, se győri kisvendéglőbe. Ez az egyszeri ut legszebb emlékem marad. Kár hogy nem volt nálam az emlékkönyvem. Abban ott van Tisza István, Wekerle, Esterházy, Windischgraetz, Kövess tábornagy, Hindenburg, Rupprecht trónörökös, Beckmann generális, Scheer tengernagy, Hertling kancellár, Kühlmann, Mackensen és néhány közszereplő aláírása, de egyik se jelentett volna annyit, mint Szabó István m. kir. kiszgazdaminiszteré, akivel való találkozásom élmény, akivel való beszélgetésem egy darab magyar élet volt.

Ő excellenciáját nem azért szeretem, mert eredeti, mert a zsidók vicceznek rajta, nem. Hanem mert magyar. Anynyira magyar, hogy lehetetlen magyarrabbnak lenni nájánál. Ahogy mozog, ahogy áll, ahogy beszél, ahogy néz,

Szombat

annyira magyar, hogy aki, mint Pesten mondják, nála magyarabb akar lenni, esal. Már pedig úgy tudjuk, hogy Nagyatádi csakugyan magyarabb akar lenni nála. És még egynehányan a zsakettes kiscgazdák közül: Meskó, Ferdinándy, sőt Drózdny és Kerekes is, akik pedig se zsakettet, se csizmát nem viselnek.

A kegyelmes ur a váróteremben ült. Ő volt az első, aki az extracughoz kiment. Ujságot olvasott és mérges volt nagyon:

— No, ez aztán nem igaz!...

Bemutakoztam neki. Szíves volt és leereszkedő. Politikáról beszélgettünk, miközben rátértünk a törvényhatósági választójogra. Megkérdeztem, hogy igaz-e, hogy ő is ellenzi a nők szavazati jogát:

— Ellenzem, öcsém, — mondotta, — ellenzem pedig azért, mert a mi falusi polgárasszonyunkat nem lehet tizenöt-tizenhat kilométerről szavazni küldeni, nem hagyja el az se a bölcst, se a teknőt, míg a zsidóasszony a városban szívesen elmegy szavazni, egy eszterdében százszor is. A falusi zsidó- és szociálistaelem be tudná terelni asszonyait szavazni, a mieink meg ott-hon maradna. Ezek nyernének, mi meg alólmarnaúnánk. Hát csak ezért ellenzem. De csak falun. Vidéken. Hogy a városban hogy van, nem tudom. Amit pedig nem tudok, ahhoz nem szólok.

Aztán a földbirtokreformról esett szó. Megkérdeztem:

— Hozzászól-e excellenciád a javaslathoz?

— Attól félek, hogy igen. Tudniillik nem mindenben helyeslem. A bizottságban ellenzéke voltam, nyilvánosan pedig védem. Mert hát pártegység van.

Aztán másra tereltük a szót. Megkérdeztem, hogy kit szeret a politikusok közül:

— Haller Istvánt meg Oláh Dánielt. Hallernak sokat köszön a keresztény

politika, Oláh barátom pedig egyszerű, derék ember, olyan magamfajta, aki sokat dolgozott és egyenes természete van. Kár hogy megszüntették a munkáminisztériumot. Megilletné a munkásokat is, meg Oláh Dánielt is. Mint ahogy a kiscgazdákat is megilleti a kiscgazdaminisztérium...

— Patacsit is szeretem. Derék ember. Az én emberem. Jól gondolkodik. Még verset is ír. Megállja a helyét mindenütt, mert magyar ember és elvhű.

Aztán azokról beszélt, akiket nem szeret. Ezek már többen vannak, jóval többen, mint akik szívéhez közel kerültek. Nem árulom el, hogy kiket sorolt el, de bizonyos, hogy a pártjábélieket nem kimélte. Csak az igazi kiscgazdát. Azokról mindvégig rajongó szeretettel beszélt, mint aki egy kenyert evett velük. Ő tudja ki az igazi kiscgazda. Nagyatádi is tudja, de nem árulja el. Még Kovács Jézus Pistát és Gaál Bandit is annak tartja.

Fölszálltunk a vonatra. Én mint fiatal kezdő, hátul a fotográfus mellett kaptam helyet. A kegyelmes ur azonban beszélített fülkéjébe. Előkerült egy táská, olyanféle, amilyennel kalauzok és biztosító-ügynökök kódorognak. Ő excellenciája rászólt az inasára. Olyan hangon, amellyel a mai szociális világban már nem él senki. Nem is tud. Csak a régi nemzetes urak tudtak így beszélni. Ebben a hangban benne volt a fölülállás, a hatalom, az uraság, de benne volt a szeretet is:

— Te, vedd ki a bort!

Az inas elővette. Két poharat állított az asztalkára. Sokoró töltött. Gondosan, hogy egy cseppecske se pötytyenjen félre. A kegyelmes urnak ugyanis az a véleménye, hogy a bor vagy hordóba, vagy hasba jó. Kocintott. Pohara úgy csengett, mint a ha-

rang, aztán lenyelte a bort, lassan, egyenletesen, mert így nem csap a gőze az ember fejébe és felmelegíti a «belső részét».

Belső részem csakugyan meleg lett. Ugy éreztem, jó volna levetni zsakette-met. De nem tehettem: egy m. kir. miniszter ült velem szemben. Ült pedig dagadozva, szilárdan. érezni lehetett, ahová ez a derék magyar leereszke-dik, onnan nehéz lesz fölállítani. Azt hiszem, sokan gondoltak erre, akik helyére szeretnének ereszkedni.

Ő excellenciája belső része is tüzet fogott. De tudott segíteni magán. Ki-rikkantott a folyosóra:

— Hej, te!

Az inas bejött. A kegyelmes ur fel-emelte az egyik lábát. Az inas neki-esett és huzni kezdte a csizmát. A kegyelmes ur dirigálta:

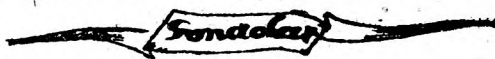
— Jobban te. Na most!

A csizma lejött, párját is lehántották közös erőlködéssel. Eszembe jutott Nagyatádi, aki megvált a csizmától. Sokoró sohasem fog megválni tőle, még ha miniszterelnök lenne is. A csizma hozzátartozik lényéhez. Gógös, kevélyen, büszkén, keményen áll benne. Pantallóban egyszerre nem lenne az, aki volt. Mulatságos lenne, karrikatura lenne.

A kabátot is lehuzta magáról és amúgy magyarmódra végighevert a plüssdiványon. Tajtékipipát kerített, melyet nagy szakértelemmel szortyogta-tott, hogy egyenletesen égjen, mint a meggy. Ahogy feküdt, ahogyan elnyult, ahogy szippantott, egy régi metszet jutott eszembe, melyet valami bús né-met csinált egy régi magyarról Anno Domini 1708. A kép alá ez volt írva: Der Kurutz.

Az a régi magyar is úgy hevert, miként Sokoró. Az ember érzi a heve-

rés módján, az elnyúláson a méltósá-got. Azt, hogy ez az ember minden fölött van. A tetején van mindene-nek. Így heverni nem tud se Hinden-burg, se Rupprecht herceg, se Scheer admirális, még a német császár se. Mert hogy nem lehetett se magyar, se kuruc. Már pedig Sokoró minden-képpen az.

Haller szerepe az Ébredőknél

A liberális sajtó kaján örömmel ug-rálja körül azokat az eseményeket, amelyek az *Ébredő Magyarokkal* kap-csolatban nyilván-nosságra kerülnek. Egész zsidóságunk sohasem üzött más politikát, mint a bomlasztást, örökök-

az irányító pártokat uszították egy-más ellen s ha kellett: kereszténye-ket toltak előtérbe, nehogy az ő há-tukon verjék el a port. Elég talán példának az a szivós aknamunka, amellyel a kormányzópartot szét akar-ják robbantani. *Bottlik, Gaál Gaszton, Ruppert*, nagyatádi *Szabó* azok a ne-vek, amelyek mögül rányilaznak a keresztény politikára, belelőnek a tör-vényjavaslatokba s ártatlan képpel fuj-ják kórusban, ha valaki rájuk pirit:

— Hát mi akarjuk szétugrasztani a pártot? Mi, niemandok?... Dehogy kérem: a *Bottlik*, a nagyatádi, a *Rup-pert* — hát nem tetszik látni...

Az *Ébredő Magyarok Egyesülete* nem politikai tömörülés. Nemzetvé-delmi célokért harcol társadalmi és gazdasági téren s mivel minden egyes tagjának az a szilárd meggyőződése, hogy a zsidóság a mi legnagyobb el-lenségünk társadalmi és gazdasági té-ren, ennél fogva kiméletlen harcot in-

ditott a zsidóság ellen. Nem ismernek külpolitikát, mert az a megalkuvások mocsara, ahol már a nemzeti szellemnek kell egységesen megnyilvánulnia. De ennek az az akadálya, hogy a keresztény Magyarország befelé is úgy tárgyal ellenségével, a zsidóval, mint egy nagyhatalommal. Az Ébredőkben nem él ilyen objektív tisztelet a zsidók iránt, az ő szemükben ez a népfaj parazita, térfoglalása tolokadás, tudománya humbug, tevékenysége vérszopás, érvényesülésük provokáló törtetés, meghódolásuk tettetés, összetartásuk éles front a nemzet ellen, végcéljuk: a hegemonia. Náluk nélkül nincs nemzeti kölcsön, nincs külföldi valuta, nincs export, nincs olcsóság, talán még háboru sincs, mert hiszen a háboru hozta a nagy rebachot. És nincs már (legalább is kevés) megközelíthetetlen tisztviselő, nincsenek martirok, elanyagiasították a legideálisabb pályákat. A földbirtokreform is ott fog megbukni, hogy nem tud majd az új gazda ökröt, ekét, lovat venni, mert a nagy zsidó bérlők és marhakereskedők tullicitálták a falusi paraszt összes álmait s ma ötven-hatvan ezer koronába kerül egy ökr.

Akik tehát a legnagyobb koncepciójú harcot indították a zsidók és az elzsidósodott magyar közszellem ellen, azok az Ébredők voltak. Hatalmas tömegeik a kerületi gyűléseken türelmetlenek s főként a városi problémák, mint a lakáskérdés, izgatják őket. Az állam gépezete nehezen mozdul, ritka időközökben jut fedél alá egy-egy törvény, de az ellen is *titokban*, összeköttetések szétágazó útjain megindítják a harcot, mint most legutóbb a numerus clausus ellen. A hatalmas Ébredő tábor legkülső katonája természetes vakmerőséggel rugja fel a lassúságot és klubkavéhazi eseteket produkál.

Ezekből a kínos incidensekből ítéljük aztán meg az egész egyesület működését és kikiáltották, hogy az Ébredők egyetlen célja: a zsidóevés. A diskreditálás eddig nem sikerült. Minden józan és intelligens ember előtt például világos, hogy *Szmrecsányi* György nem fog tükrörétekre éretlen ifjakat megszervezni. Egy egyesület életében előállhatnak

különböző szituációk, amelyek korántsem a gyökerét akarják kirántani a földből, hanem különféle módon akarják odahatni, hogy a végcél elérése minél hamarabb megtörténjen. A pénzügyi, kereskedelmi és közszolgálati hatalom kicsavarása a zsidók kezéből olyan bő és nagy program, amelynek megvalósítása forrongó erőt hív életre bent az egyesületben is.

Körülbelül ez folyik most az Ébredő Magyarok Egyesületében. Konzolidált alapon sürgetnek egy erősebb ütemet. Mielőtt ezt az egységes belső fejlődést a liberálisok félremagyaráznák, megkértük az Ébredők egyik legrégebb és legagilisabb szervezőjét, hogy világítsa meg a keresztény közönség előtt az egyesület életében beállott muló változásokat.

A tatterzali gyűlés

— Szó sincs arról, mondotta, hogy az Ébredők tábora peccsenyét adjon a liberális sajtónak azzal, hogy soraiban meghasonlott volna. Ez olyan impertinens ráfogás, mint például az, hogy mi turbulens elemeket uszítanánk utcai verekedések inscenálására.

— Mi haladunk a magunk útján. De a törvényhozás lomhasága és a titkon érvényesülő zsidó befolyás mindaddig messze hátradobott bennünket a haladásban. Elerkezett tehát az egyesület ahhoz a fázishoz, amikor döntenie kell afölött: vajjon egyszerű társadalmi uton küzdjön-e tovább is céljaiért, vagy pedig csapjon át egy olyan mezőre, ahol nagyokat lódíthat a törvényhozás kátyuba rekedt szekeren.

— Kimondottuk, hogy nem politizálunk. És ezt álljuk is. Már most félremagyarázások elkerülése végett el kell mondanom, hogy az egyesületi tagok egy része

meglepetéssel vette tudomásul, hogy az ismeretes tatterzali gyűlésre meghívták Haller István kultuszminisztert is.

— Haller politikáját sokan nem helyeslik, ezenkívül emellett aktív miniszter is: tehát aggodalommal néztek «ébredő» szereplése elé. Emlekezetes ugyebár, hogy *Szmrecsányi* a

szabad ég alatt esküre hívta fel Hallert és Haller megesküdt az Ébredők programjára. Ez az esketés megnyugtató volt az aggodalmaskodók számára.

— Attól féltek ugyanis, hogy Haller bevonulása megtámadja az egyesület függetlenségét. A kormány gyámkodását látták az egyesület fölött és nem szívesen mentek bele a játékba. Viszont a központi vezetőség hangsúlyozott kijelentései, hogy ez nem érinti az egyesület integritását — teljes garancia volt.

Friedrich — a Karlista.

— Hogy megérthessük a helyzetet, tudni kell azt, hogy az egyesületben egy frakció még kitart Friedrich mellett. Azt akarják, hogy Friedrich vegye át a vezetést. Egy deputáció össze is verődött és fölment Friedrichhez, aki azonban kijelentette, hogy

ő Károly király-párti és míg Héjjas Iván bent van az egyesületben, ő addig nem vállalhatja a vezetést.

— Ez a kijelentés sok embert erősen kijózanított, s akik nem láttak a kulisszák mögé, azok most higgadt megfontolások után rezervált álláspontot foglaltak el. Belátták, hogy a széthúzás árthat a programnak és letettek a kalandos tervekről.

Neterda Modestet felszólították a lemondásra

— Azonban a belső életben is kereszttől akarják vinni a teljes politikai kapcsolást. Helytelenítik a sűrű barátkozáspolitikusokkal, mert attól tartanak, hogy sokan csak ugródeszkanak akarják felhasználni az egyesületet s politikai pályán akarnak érvényesülni.

— Az intranzigencia veszedelmét látták például abban is, hogy Neterda Modest miniszteri tanácsos, aki a VII. kerületi csoport vezetője, egészen Haller mellé állt. Tudtommal fel is szólították, hogy vonja le a konzekvenciákat és hagyja el a helyét. Természetesen egy ilyen személyi változás nem jelent földrengést, de a Haller mellé állás sem dobhat bombát közénk, mint azt ellenségeink szeretnék.

Kizárják a képviselőket

— Az egyesület egy része mereven ragaszkodik ahhoz, hogy politikával ne mérgezzék meg a társadalmi munkát. Kérdés azonban, hogy mit csináljanak a politikusokkal, akik be akarnak és be is léptek az egyesületbe.

— Erre a kényes kérdésre a IV. kerület adta meg a választ. Az egyik kerületi gyűlésen Horváth, a kerület karhatalmi vezetője indítványt nyújtott be, hogy

az egyesület zárja ki az összes eddig felvett képviselőket — természetesen elvi okokból.

— Ezzel is dokumentálni akarják, hogy az egyesület nem tér el ideális céljaitól és nem engedi szervezetét politikai, egyéni érvényesülésre felhasználni.

Követelik a rendes választásokat

— Egyik oka a torzsalkodásoknak az, hogy a vezetők nem választás, hanem fölkérés, vagy delegálás útján jutottak pozícióikba. Azok tehát, akik erősen állnak kerületeikben, követelik, hogy

ejtsék meg a vezetőségi szabályszerű választásokat, mert csak így hajlandók a tömegek vezetéséért vállalni a felelősséget.

— Ezzel szemben vannak olyanok, akik ellenzik a választások kiírását és az eddigi állapotokat akarják fönntartani. Szerintük az eddigi vezetők kitűnően megállták helyüket s az egyéni szimpátiák és antipátiák kérdését nem szabad érvényesülni engedni.

— Ugyancsak sürgetik a kerületek a kerületi autonómiát, mert ez a decentralizáció élénkebbé tenné a kerületi életet.

— — — — —
Ez nagyjából annak a nyugtalanságnak a vége, amely ma kifelé talán azt a hitet ébresztheti a zsidóságban, hogy az ébredők között széthúzás van és az egyesület bomlófélben van. Csak lódni fognak!

Szondolat

FINOM ZONGORÁK

óriási választékban.

STERNBERG

zongoratermek

BUDAPEST, VII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 60. (Saját palotájában.)

Bel- és külföldi illatszer,
pipere, háztartási, gazda-
sági és fényképészeti cik-
kek állandóan raktáron.

Postán is szállít utánvétellel:

RADÓ

„Madonna“
DROGÉRIA

Budapest, VII., Thököly-ut 7. szám.

LEGKITÜNÖBB MÁRKA!

ÉS TABLÁS FÉNYKEMÉNYÍTŐ.

GYÁRTJA:

MIRROR LABORATORIUM

Piaveczky gyógyszerész és Szabó

Budapest, VII. ker., Verseny-utca 10. sz.

MINDENÜTT KAPHATÓ!

Brilliánst,

gyöngyöt, aranyat, platinát és
ezüstöt horribilis áron vesznek

Telefon
József
52-64.

Singer Testvérek

VII., Rottenbiller-u. 24.

BÉRAUTÓK

Cimre
figyelni

nyitott, csukott, elegáns kocsik
külföldre, vidékre és a városban
bármely időben kaphatók a

Király Automobil R.-T.-nél

Budapest, VII., Király-utca 11.
TELEFON: József 124-01, 124-02, 124-03.

Poloska- és molyirtást

garanciával végez

FISCHER VACUUM R.-T.

VII., Dob-utca 90. (Saját ház.)
TELEFON: József 10-72 és
József 60-88.

Legújabb könyvek.

Szépirodalmi művek:

Ady Endre: Az Új Hellasz (szám. példány) K 176.—	
Arató: Elkésett emberek	« 35.20
Herczeg: Ocskay brigadéros IV. kiadás	« 33.—
Körmendy: A fejtelten katona	« 66.—
Moly Tamás: A jött-ment	« 13.20
Murger: Diákország	« 39.60
Pekár: A bresztováci szent	« 48.40
Szabó D.: Egyenes uton	« 44.—
Szabó D.: Tanulmányok és jegyzetek	« 44.—
Szilágyi Sándor: Mint a Phoenixmadár	« 35.20
Tagore: A kertész	« 24.20

Közérdekű művek:

Andrássy Gyula gr.: Diplomácia és világ- háboru	K 99.—
Bangha Béla S. J.: Szent István és a ke- resztény Magyarország	« 5.—
Bodh: A cipészipar kézikönyve	« 39.60
Boleman: Elektrotechnika	« 319.—
Czukor: A relativitás elve	« 39.60
Dr. Kornis: Iskolarendszerünk reformja	« 5.50
Köszeghy: A műélvezés művészete	« 49.50
Dr. Kresz: Békeszerződés és a kereskedelem	« 11.—
Pauler: Bevezetés a filozófiába	« 88.—
Takács: Magyarország a XX. század küszöbén	« 19.80
Dr. Szepesi: Új illetéktáblázat	« 6.60

Kapható és megrendelhető:

A Központi Sajtóvállalat R.-T.

könyvkereskedésben

Budapest, IV., Duna-utca 6. szám
(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)